

СПЕЦИЈАЛНЕ МИСИЈЕ У МУЛТИЛАТЕРАЛНОЈ ДИПЛОМАТИЈИ

Ирис Бјелица Влајић¹, Владан Станковић²

Апстракт

Специјалне мисије имају најдужу традицију и предузимају се за испуњење одређеног задатка или циља на највишем нивоу. Привременог су карактера, по чему се разликују од сталних дипломатских мисија. Постоје празнине у погледу универзалне регулативе неких облика специјалних мисија. Циљ истраживања је утврђивање и представљање правила која регулишу права и обавезе држава када мултилатералне конференције организује држава јер су ова правила само делимично обухваћена постојећим међународним конвенцијама. У ту сврху коришћене су методе анализе садржаја, историјски и компаративни метод, те методи индукције и дедуције. Резултат истраживања показује да се велики број правила примењивих на специјалне мисије када конференције организују међународне организације могу применити и на конференције које организују државе, али постоје правила условљена специфичностима ове врсте мултилатералне дипломатије. Након спроведеног истраживања закључак је да још увек постоји потреба за специјалним мисијама у мултилатералној дипломатији и да су правила која регулишу привилегије и обавезе чланова мисија утврђени обичајима, међународним документима и законодавством држава.

Кључне речи: *Мултилатерална дипломатија, специјалне мисије, привилегије и имунитети.*

Увод

Државе као субјекти међународног права успостављају различите односе. Успостављање и развој односа између држава у мирнодопским условима проучава дипломатија, коју дефинишу као „званичну делатност државе, њених спољнополитичких органа и званичника који су одговорни за представљање државе у свету, остваривање задатака њене спољне политике и заштиту њених права и интереса преговорима и другим мирним средствима, који су у интересу владајуће класе.” (Зорин, 1977) или као „спољнополитичко заступање државе у опхођењу према другим субјектима међународног права и међународних односа.“ (Džombić, 2009).

¹ Ирис Бјелица Влајић, др, ванредни професор, Универзитет „Унион Никола Тесла“ Београд, Факултет за пословне студије и право, Старо сајмиште 19, 11000 Београд, Република Србија, Тел.: +381 63274363, E-mail: iris.bjelica.vlajic@fbsp.edu.rs

² Владан Станковић, др, доцент, Универзитет „Унион Никола Тесла“ Београд, Факултет за пословне студије и право, Старо сајмиште 19, 11000 Београд, Република Србија, Тел: +381 641494868, E-mail: vladan.stankovic@fbsp.edu.rs

Од давнина, специјалне мисије су биле најчешћи облик дипломатских односа између држава. Специјалне мисије су „захвалне за разне међународне послове“, оне немају виши ранг у односу на чланове сталних мисија, што је утврђено још на Бечком конгресу 1815. године (Berridge, 1995). Одржале су се до данас, али им се променио карактер, па уместо репрезентативне имају функционалну улогу, јер се предузимају да би испунили одређени задатак, а затим престају да постоје. Зато их карактерише прецизно одређено трајање, али и флексибилност која не постоји у случају сталних дипломатских представништава које се руководе строгим протоколним правилима и традицијом.

За покретање специјалне мисије потребна је сагласност земље домаћина и тај пристанак се мора добити дипломатским или другим обострано прихватљивим каналом, што је већа флексибилност него код давања сагласности за шефа сталне дипломатске мисије. Ово је потврђено у случају иранског дипломате Табатабија током његове посете СР Немачкој када је, након хапшења дипломате и поступка који је уследио, немачки суд заузео став да споразум који су постигли Табатаби и немачки амбасадор, а који је потврђен издавањем дипломатске визе, представља прихватљив начин давања сагласности.

У теорији постоји неколико класификација специјалних мисија, по различитим критеријумима (субјективни, објективни, правни статус мисије, према положају шефа мисије, политичкој или техничкој функцији мисије). Али, за потребе овог рада, прихватићемо поделу мисија на два типа. Први тип представљају билатералне специјалне мисије, а “други тип специјалних мисија (су) мисије у мултилатералним односима. Оне могу бити у облику конференцијских мисија, мисија држава у међународним организацијама и мисија међународних организација упућених држави или државама.” (Јеротијевић и Јеротијевић, 2023). Стога можемо рећи да модерне специјалне мисије представљају облик привремене дипломатије која може бити билатерална или мултилатерална.

Због специфичности ових мисија, 1969. године усвојена је посебна конвенција. Пре усвајања Конвенције, састав, положај и трајање специјалних мисија били су регулисани обичајним правом. Питање специјалних мисија у мултилатералној дипломатији није у потпуности кодификовано, али је то питање делимично уређено Конвенцијом УН о привилегијама и имунитетима из 1946. и Бечком конвенцијом о представљању држава у њиховим односима с међународним организацијама универзалног карактера из 1975. године.

Поред конвенција, у нашој земљи питање специјалних мисија је регулисано и Законом о спољним пословима Републике Србије. Међутим, наведени документи не покривају питања специјалних мисија које земље шаљу на конференције које организују друге земље. Анализом сличности и разлика између специјалних мисија у билатералној и мултилатералној дипломатији, представићемо основна права и обавезе држава пошљаоца и пријема које би потпадале под ту област.

Циљ рада

У међународним конвенцијама не постоји свеобухватна регулација материје специјалних мисија које државе шаљу на конференције које организују друге

државе, већ је препуштено пракси и обичајним правилима да је регулишу. Покушаћемо да из постојећих кодификација и примене принципа *mutatis mutandis* представимо правила која би могла регулисати положај и имунитете специјалне мисије у мултилатералној дипломатији када државе организују међународне конференције. Тематски и временски су ограничене и одвијају се према утврђеним процедурама и правилима која се доносе за сваки састанак посебно. Међутим, постоје нека минимална правила која би се могла сматрати заједничким за сва оваква окупљања. У том смислу, овај рад покушава приказати општа правила везана за: настанак специјалних мисија, њихов правни положај за време трајања и престанка специјалне мисије.

Коришћена методологија

Током истраживања и писања рада коришћене су различите научне методе, а пре свега метод анализе садржаја релевантних међународних докумената и рада Комисије за међународно право, као и домаћег законодавства. Методе поређења и дедукције коришћене су у прикупљању информација наведених у научној литератури која се бави темом мултилатералне дипломатије, док је историјски метод коришћен у анализи њеног настанка и развоја.

Резултати рада са дискусијом

Мултилатерална дипломатија почиње у 19. веку, иако је пуни развој доживела након Другог светског рата оснивањем Уједињених нација, њених агенција, као и низа регионалних организација. Дефинишемо је као организовану сарадњу, сталног или привременог карактера, више субјеката међународног права засновану на претходно утврђеним правилима и процедурама. Мисије држава при међународним организацијама имају стални карактер, при чему су њихов положај, рад, привилегије и имунитети детаљно регулисани Њујоршком конвенцијом о специјалним мисијама из 1969. године и пословником међународне организације. Привремено учешће је у облику делегације на конгресу или другој врсти састанка који може организовати међународна организација или држава. Конференције које користе посебне мисије могу се поделити на политичке, правне, административне и посебне, мировне и друге, дебате, законодавство и информације, универзалне и регионалне, дипломатско-техничке, политичке и неполитичке, кодификацијске и специфичне, периодичне и *ad hoc*, дипломатске и "на врху" (Nikołajew, 2013).

Основни задатак дипломатије је да представља, заступа, штити и информисе своју државу о значајним питањима (политичким, привредним, војним, безбедносним, културном сарадњом, екологијом и др.) јер постоји много питања од интереса за државу у њеним односима са другим субјектима међународног права. Специјална мисија једне државе може присуствовати конференцији коју организује друга држава као учесник или као посматрач. Ова разлика релевантна за права на изражавање мишљења и гласање током конференције, не утиче на права, обавезе и имунитете које уживају представници држава. Пошто специјалне мисије делују у различитим областима, њихов рад може бити везан за сарадњу са било којом државном институцијом земље пријема, а не само Министарством спољних послова, због чега специјалне мисије почињу са радом пре доласка на територију

те земље успостављањем контакта са надлежним телом државе пријема. Функција и састав су препуштени регулацији држава, али се, по правилу, договарају унапред када се пошаље позив за учешће на конференцији. Држава која организује конференцију одређује тему, односно област рада, као и списак држава које планира да позове. Званичном упућивању позива претходи дипломатска активност која прати припрему конференције. Позив садржи тачан назив (подручје рада) конференције и напомену о очекиваном нивоу на ком ће државе бити заступљене. Ако је конференција на стручном нивоу очекује се да већину делегације чине стручњаци из дате области, док ће делегације за конференције на врху државу представљати највиши представници позваних држава.

Конвенција о специјалним мисијама у члану 1. наводи да се мисија састоји од "шефа специјалне мисије", односно особе коју је држава именована овластила да делује у том својству и чланова особља специјалне мисије. За чланове особља специјалне мисије (дипломатско особље, административно-техничко особље и службено особље специјалне мисије), као и чланове услужног особља мисије и приватног особља, запосленог искључиво у приватној служби припадника специјалне мисије, важе општа правила о привилегијама и имунитетима и њихов обим одговара обиму повластица које ужива особље сталне дипломатске мисије истог ранга. Држава именована одређује чланове специјалне мисије по свом избору, али има обавезу да држави пријема достави све потребне податке о броју и саставу специјалне мисије, укључујући имена и карактеристике особа које намерава да именује. Чланови дипломатског особља специјалне мисије требало би да имају држављанство државе именована, јер држављани других држава не могу бити именовани у специјалну мисију без сагласности тих држава, а пристанак може бити повучен у било које време или особа може бити проглашена неприхватљивом (Конвенција о специјалним мисијама, члан 10. и 12.). Као и код именована сталне дипломатске мисије држава пријема може одбити да прихвати специјалну мисију, чији број не сматра разумним, узимајући у обзир околности и услове у земљи пријема и потребе одређене мисије (Конвенција о специјалним мисијама, члан 8.), као и да, без навођења разлога, одбије да прими било коју особу у састав специјалне мисије. Чланови сталне дипломатске или конзуларне мисије у држави пријема могу бити ангажовани у посебној мисији и тада задржавају своје привилегије и имунитете као чланови своје сталне дипломатске или конзуларне мисије поред привилегија и имунитета које им даје учешће у специјалној мисији (Конвенција о специјалним мисијама, члан 9.). Надлежни орган земље пријема обавештава се о: саставу специјалне мисије и свим накнадним променама; именовану шефа специјалне мисије и свакој замени; доласку и коначном одласку чланова мисије, престанку њихових функција у мисији; лицима која прате члана мисије, укључујући запошљавање и отпуштање лица која бораве у држави пријема као чланова мисије или као приватно особље; локацију просторија које заузима специјална мисија и приватни смештај који уживају имунитет (Конвенција о специјалним мисијама, члан 8.).

На просторијама које заузима специјална мисија, као и њеним превозним средствима када се користе за службене послове, истичу се застава и грб државе именована што је право дато свим државама без обзира да ли се ради о билатералној или мултилатералној дипломатији (Конвенција о специјалним

мисијама, члан 19.). Шеф специјалне мисије или један од представника државе именована, које он именује, овлаштен је да делује у име специјалне мисије и шаље и прима обавештења неопходна за рад специјалне мисије, непосредно или преко сталне дипломатске мисије (Конвенција о специјалним мисијама, члан 14.). По дефиницији, међународне конференције укључују учешће најмање три делегације због чега се на територији земље домаћина, у време одржавања конференције, две или више специјалних мисија истовремено. Приоритет између њих је одређен протоколом земље пријема, а приоритет између припадника исте специјалне мисије одређује држава именована и саопштава држави пријема.

Седиште мисије се утврђује споразумно, а ако није одређено, важи опште правило да је седиште тамо где је седиште Министарства спољних послова земље пријема. Имајући у виду да се мисија организује и шаље за учешће на конференцији или самиту, претпоставља се да ће седиште мисије бити у месту одржавања конференције или најближем урбаном центру. Због специфичности специјалне мисије, седиште има привремени карактер, односно постоји само док мисија не обави задатак због ког је формирана и упућена у земљу пријема.

Специјална мисија која учествује у раду конференције има тачно дефинисан мандат (учешће на конференцији, доношење завршног акта или формулисање конкретног мултилатералног документа) и испуњењем тог мандата, по правилу, престаје. Завршетак мисије је може наступити и: споразумом држава, истеком рока на који је мисија одређена, обавештењем државе именована о повлачењу мисије, као и обавештењем државе именована од стране државе пријема да сматра да је мисија завршена (Конвенција о специјалним мисијама, члан 20.). У теорији, непостојање или прекид дипломатских односа не значе престанак рада специјалне мисије, иако га компликују (Конвенција о специјалним мисијама, члан 7.). Након завршетка мисије или избијања оружаног сукоба, члановима мисије и њиховим породицама дозвољено је да напусте територију државе пријема. У ту сврху, за њих и њихову имовину, могу се одредити неопходна превозна средства. У случају сазивања међународне мировне конференције за окончање оружаног сукоба између држава, на заседања тих конференција обично се шаљу специјалне мисије јер се почетком ратних сукоба дипломатско особље враћа у домовину иако се дипломатски односи не морају прекинути.

Правила која регулишу привилегије и имунитете дипломатских мисија и њихових чланова примењују се и на специјалне мисије. То значи да они уживају привилегије и заштиту признату дипломатским представницима генерално, а специфичности условљене задацима специјалних мисија, пре свега њиховим краћим трајањем, дају и неке друге повластице, односно доводе до кумулације права. Тако када специјалну мисију води шеф државе именована, он у држави пријема ужива бенефиције, привилегије и имунитете признате међународним правом за шефове држава у службеној посети. И друге високорангиране особе државе именована (премијер, министар спољних послова) које учествују у специјалној мисији, уживају у држави пријема олакшице, привилегије и имунитете признате међународним правом, поред оних које даје Конвенција (Конвенција о специјалним мисијама, члан 21.).

Држава пријема ће специјалној мисији одобрити објекте потребне за обављање њених функција, узимајући у обзир природу и задатак специјалне мисије, а пре свега помоћ (ако се тражи) у проналажењу потребних просторија и обезбеђивању адекватног смештаја за њене чланове (Конвенција о специјалним мисијама, члан 23.) што је правило које се примењује и за сталне мисије. Члан 24. Конвенција о специјалним мисијама каже да, у мери у којој је у складу с природом и функцијом специјалне мисије, држава именована и чланови специјалне мисије који делују у име мисије су ослобођени свих националних, регионалних или општинских дажбина и пореза у погледу просторија у којима се налази специјална мисија и те просторије су неповредиве. Неповредивост просторија и њихова заштита једнака је као и у случају сталних мисија и потпада под обавезе земље домаћина. То значи да представници органа земље домаћина не могу ући у просторије, осим уз сагласност шефа специјалне мисије или, ако је потребно, шефа сталне дипломатске мисије државе именована акредитованог у држави пријема. Овај пристанак се може претпоставити само у случају пожара или друге несреће која озбиљно угрожава јавну безбедност и, само, ако не би било могуће добити изричиту сагласност наведених лица. Обавеза заштита просторија специјалне мисије обухвата било какве насилне упаде или оштећења и нарушавања мира или достојанства мисије јер су просторије специјалне мисије, њен намештај, архива и документи, приватни смештај припадника мисије, као и друга имовину која се користи у раду мисије специјалне мисије и њена превозна средства изузета од претреса, одузимања или уништења (Конвенција о специјалним мисијама, члан 25. и 26.). Обавеза поштовања и заштите просторија, имовине и архива специјалне мисије постоји и по престанку функције специјалне мисије, док се у разумном року имовина и архива не пренесу у државу именована.

Слобода кретања и путовања унутар територије државе пријема свих припадника специјалне мисије зависи од испуњавања мандата специјалне мисије. Изван седишта мисије, чланови мисије крећу се без посебних мера надзора и контроле (Конвенција о специјалним мисијама, члан 27.)

Право на комуникацију је широко постављено јер се специјалне мисије упућују у другу државу ради решавања неког задатка на мултилатералном скупу што претпоставља динамичнији рад од оног са којим се срећу сталне мисије и који условљава бржу размену информација са државом именована од које се траже инструкције, ставови и упутства за даљи рад мисије. Због тога, чланови специјалне мисије имају право на слободну и несметану комуникацију са земљом домаћином, владом државе именована, њеним дипломатским и конзуларним представништвима, са другим специјалним мисијама, или са члановима сталне мисије, где год да се налазе, и у ту сврху специјална мисија може користити сва одговарајућа средства, укључујући курире и шифроване поруке (Конвенција о специјалним мисијама, члан 28.). Међутим, специјална мисија може успоставити и користити бежични предајник само уз сагласност државе пријема. Службена преписка, која укључује сву преписку која се односи на специјалну мисију и њене функције, је неповредива. Када је могуће, специјална мисија ће користити средства комуникације сталне дипломатске мисије државе именована, укључујући ковчег и курира. За дипломатску пошту, вализу и курира специјалне мисије примењују се правила иста као и код дипломатских пошиљки сталних

мисија, а требало би да садрже само документе или предмете намењене службеној употреби специјалне мисије. За потребе специјалне мисије, држава слања може одредити *ad hoc* курире, али имунитети престају да важе када *ad hoc* курир преда примаоцу специјалне мисије кофер за који је задужен. Правила о коришћењу капетана брода или комерцијалног авиона који лети у овлаштену луку уласка као курира за пријем и слање поште специјалне мисије иста су као и код билатералне дипломатске службе.

Имунитети дипломатског и другог особља у међународном праву постоје како би та лица заштитили од притисака органа државе пријема, а који би могли да се рефлектују на успешност обављања задатака због којих је мисија успостављена. Припадници специјалне мисије уживају привилегије и имунитет од тренутка када уђу на територију земље пријема ради обављања својих функција у специјалној мисији или, ако се већ налазе на тој територији, од тренутка када их министарство или други надлежни орган државе обавести о именовану. Када престане функција члана специјалне мисије, његове привилегије и имунитети, по правилу, престају у тренутку када та особа напусти територију државе пријема или истеком разумног рока који му је одобрен у ту сврху. Чланови породице чланова специјалне мисије, ако су у пратњи чланова специјалне мисије, уживају исте привилегије и имунитет ако нису држављани државе пријема или тамо немају стални боравак. У случају смрти члана специјалне мисије, чланови породице, задржавају привилегије и имунитете који им припадају до истека разумног рока у којем треба да напусте територију државе пријема. Ако умрло лице није био држављанин земље пријема, дозвољен је пренос покретне имовине преминулог, осим оне стечене имовине чије је стицање у тренутку смрти у тој земљи било забрањено. Представници државе слања и чланови дипломатског особља у специјалној мисији неприкосновени су и према њима се мора поступати с дужним поштовањем. Не могу бити подвргнути било каквом облику хапшења или притвора, а држава пријема ће предузети све неопходне мере да спречи сваки напад на њихову личност, слободу или достојанство и неповредивост њиховог приватног смештаја (Конвенција о специјалним мисијама, члан 29.). Ова лица уживају имунитет од судске (кривичне и грађанске) и административне јурисдикције државе пријема. Немају обавезу да сведоче нити се над њиховом имовином могу спроводити извршења (Конвенција о специјалним мисијама, члан 31.). Само се држава именована, изузетно, може одрећи права на имунитет од судске јурисдикције било ког члана специјалне мисије, али то одрицање мора бити изричито. Одррицање од судског или административног имунитета не повлачи и одрицање од имунитета на извршење пресуде који се даје одвојено (Конвенција о специјалним мисијама, члан 40.). Општа правила међународног права примењују се и на изузетке од апсолутног имунитета дипломатског особља у случају да члан специјалне мисије поседује или наслеђује приватну непокретну имовину која се налази на територији државе пријема или обавља професионалну или привредну делатност у држави пријема изван свог службеног положаја и функције (имунитет од грађанске и административне јурисдикције државе пријема) или захтева за накнаду штете узроковане несрећом узрокованом возилом које је користио члан мисије мимо службене дужности. Од чланова мисије се очекује да поштују прописе, правила понашања и протокол земље домаћина и да се понашају у складу са правилима

међународног права и праксе док раде у специјалној мисији, али и да штите интерес и углед сопствене државе. Чланови специјалне мисије потпадају под јурисдикцију свих судских и управних поступака своје државе у складу са домаћим законодавством.

Током трајања специјалне мисије, представници државе и чланови њеног дипломатског особља су изузети од одредби социјалног осигурања који су на снази у држави пријема на исти начин као и чланови сталне дипломатске мисије. Они могу добровољно учествовати у систему социјалног осигурања земље домаћина ако та земља то допушта.

На припаднике специјалне мисије примењује се ослобођење од свих дажбина и пореза и изузеци у вези са тим правилима. Поред тога, ослобођени су сваке личне службе, било које врсте јавне службе и војне обавезе. Дозвољен је увоз предмета за службену употребу специјалне мисије и предмета за личну употребу чланова њеног дипломатског особља и ослобођење од свих царина, пореза и повезаних дажбина. Ово се не односи на трошкове складиштења, транспорта и сличних услуга (Конвенција о специјалним мисијама, члан 34.). Преглед личног пртљага чланова специјалне мисије и њеног дипломатског особља дозвољен је само ако постоје озбиљни разлози за претпоставку да се у њој налазе ствари које нису за службену или личну употребу особља мисије, односно предмета чији је увоз или извоз забрањен законом или подлежу карантинским прописима земље домаћина (Конвенција о специјалним мисијама, члан 35.). Општа правила о привилегијама и имунитетима важе и за чланове административног и техничког особља специјалне мисије. Послужно особље специјалне мисије ужива имунитет од јурисдикције државе пријема у погледу радњи извршених у обављању својих функција, ослобођења од давања и пореза на плаћања које примају због свог запослења, као и изузеће од законодавства о социјалном осигурању. Правила међународног права примењују се и на приватно особље чланова специјалне мисије, које има најужи обим заштите и имунитета и ослобођено је од давања и пореза на плаћања која прима због свог запослења, а у свему осталом, они могу уживати повластице и имунитете само у мери у којој то допушта држава пријема. Међутим, држава пријема дужна је своју надлежност над тим лицима извршава тако да не омета обављање функција специјалне мисије.

Закључак

Забраном употребе силе у међународним односима, државама преостају само дипломатска средства за решавање спорова. Глобализација је присутна на различитим нивоима, па криза ретко погађа само две земље. Стога мултилатерална сарадња представља оптималан начин да све заинтересоване земље реше одређено питање. У случају субрегионалне припадности где земље деле сличну историју, културу и наслеђе, често се организовањем међународних конференција решавају отворена питања са суседним земљама. Зато је у интересу да се представницима државе и члановима њихових породица омогуће услови за несметану припрему, долазак, рад и одлазак са конференције, без обзира да ли се ради о држави која организује догађај или трећој земљи чија се територија користи за долазак/одлазак дипломата. Због циља мисије неопходно је омогућити слободну комуникацију

свим дозвољеним средствима. Правила међународног права примењују се и на специјалне мисије, али су допуњена и специфичним правилима условљеним задацима специјалних мисија. Сама Конвенција о специјалним мисијама подсећа да су специјалне мисије увек имале посебан третман и да сврха привилегија и имунитета није стварање привилегованог положаја за појединце, већ осигуравање ефикасног обављања функције специјалне мисије која представља државу. Мада Конвенција о специјалним мисијама превасходно регулише положај и рад специјалних мисија при међународним организацијама, значајан део њених правила потпуно је примењив и на састав, положај и рад специјалних мисија које се упућују на мултилатералне сусрете које организују државе, уз прилагођавање правила захтевима сваког таквог догађаја.

Мада су државе слободне у избору области рада специјалних мисија, њихове бројности и састава, у свом раду специјалне мисије су дужне да поступају по принципима Повеље Уједињених нација о сувереној равноправности држава, одржавању међународног мира и безбедности, и развоју пријатељских односа и сарадње међу државама.

Законодавство Републике Србије познаје институцију специјалне мисије у билатералној и мултилатералној дипломатији. Према домаћем закону, оснивање и задаци специјалне мисије, трајање, именовање њеног руководиоца, одређивање звања, начин финансирања и услови рада уређују се посебним актом Владе, на предлог министра спољних послова.

Литература

1. Berridge G. R. (1995). *Diplomacy. Theory and Practice*, London, United Kingdom
2. Вељић, З. (2008). *Дипломатски протокол*, Службени лист СРЈ, Београд, Република Србија.
3. Дашић, Д. (2008). *Савремена дипломатија*, Делта прес, Београд, Република Србија.
4. Зорин, В. А. (1977). *Основы дипломатической службы*, Издательство Международных отношений, Москва, Руска Федерација
5. Јеротијевић, З., Јеротијевић, Д. (2023). *Специјалне мисије*, Мегатренд ревија ~ Megatrend Review Vol. 20, № 1, стр.231–241, Мегатренд Универзитет, Београд, Република Србија.
6. Крећа, М., Милисављевић, Б. (2006). *Право међународног заступања (Дипломатско и конзуларно право)*, Правни факултет Универзитета у Београду, Република Србија.
7. Милисављевић, Б. (2021). *Дипломатско и конзуларно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Република Србија.
8. Митић, М., Ђорђевић, С. (2007). *Дипломатско и конзуларно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Република Србија.
9. Nikałajew, J. (2013). *The concept and classification of special missions according to the doctrine of international law*, Review of Comparative Law, Vol. XVIII, pp.129-146, Catholic University of Lublin (KUL), Lublin, Poland.

10. Пиндић, Д. (1978). *Специјалне мисије*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, Република Србија.
11. Пиндић, Д. (1985). *Специјалне мисије за савремено међународно право*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, Република Србија.
12. Satow, E.M. (1920). *International Congresses*, London
13. Зорин, В.А.(1977) *Основи дипломатске службе*, Москва, Руска Федерација
14. Чаушевић, М. (2014). *Појам, значење и карактеристике дипломатије и дипломатског права с освртом на билатералну, мултилатералну и спортску дипломатију*, Зборник радова Факултета правних наука Свеучилишта/Универзитета „Витез“ Витез, број 6, стр. 229-245 Универзитет „Витез“ Витез, Босна и Херцеговина
15. Џомбић, И. (2009). *Економска дипломатија као фактор економског развоја*, *Анали пословне економије*, 3 (3), стр. 7-27, Универзитет за пословни инжењеринг и менаџмент Бања Лука, Босна и Херцеговина
16. Waters, M. (2012). *The Ad Hoc diplomat. A Study in Municipal and International Law*, Springer, Hague, The Netherlands
17. *Закон о спољним пословима Републике Србије* „Службени гласник Републике Србије“ бр. 16/2007, 126/2007 - испр. и 41/2009

SPECIAL MISSIONS IN MULTILATERAL DIPLOMACY

Iris Bjelica Vlajić¹, Vladan Stanković²

Abstract

Special missions have the longest tradition and are undertaken to fulfill a specific task or objective at the highest level. They are temporary in nature, which is why they differ from permanent diplomatic missions. There are gaps in the universal regulation of some forms of special missions. The goal of the research is to determine and present the rules that regulate the rights and obligations of states when multilateral conferences are organized by the state, because these rules are only partially covered by existing international conventions. For this purpose, methods of content analysis, historical and comparative methods, and methods of induction and deduction were used. The result of the research shows that a large number of rules applicable to special missions when conferences are organized by international organizations can also be applied to conferences organized by states, but there are rules conditioned by the specifics of this type of multilateral diplomacy. After the conducted research, the conclusion is that there is still a need for special missions in multilateral diplomacy and that the rules governing the privileges and obligations of mission members are established by customs, international documents and state legislation.

Key words: *Multilateral diplomacy, special missions, privileges and immunities.*

¹ Iris Bjelica Vlajić, Ph.D., Associate Professor, University "Union Nikola Tesla" Belgrade, Faculty of Business Studies and Law, Staro sajmište 19, 11000 Belgrade, Republic of Serbia, Phone: +381 63274363, E-mail: iris.bjelica.vlajic@fsp.edu.rs

² Vladan Stanković, Ph.D., Assistant Professor, University "Union Nikola Tesla" Belgrade, Faculty of Business Studies and Law, Staro sajmište 19, 11000 Belgrade, Republic of Serbia, Phone: +381 641494868, E-mail: vladan.stankovic@fsp.edu.rs